

Uppföljning Riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen

Förslag till äldrenämndens beslut

1. Riktlinjen för insatser enligt socialtjänstlagen justeras enligt Social- och omsorgsförvaltningens förslag.

Förslag till social- och omsorgsnämndens beslut

1. Social- och omsorgsförvaltningens förslag till justering av riktlinjen för insatser enligt socialtjänstlagen tillstyrks.

Ärende

Äldrenämnden fattade i maj 2021 beslut om nya riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen. Riktlinjen reviderades senast mars 2023.

Social- och omsorgsförvaltningen föreslår efter uppföljning av riktlinjen justering av riktlinjen avseende:

- Insatsen hemtjänst som utförs av anhörig eller annan särskilt utsedd person (anhörigvård) tas bort från riktlinjen från och med 2023-07-01. Pågående biståndsbeslut avslutas när de tidsbegränsade besluten löper ut.

Samråd har skett med social- och omsorgsnämnden då förändringarna påverkar deras målgrupper.

Social- och omsorgsförvaltningen avser att fortsätta översynen för att ha en riktlinje som är ändamålsenlig och anpassad.

Beslutsunderlag:
Uppföljning riktlinjer 2023.docx
Bilaga: Riktlinje äldrenämnden.pdf

Bakgrund

Äldrenämnden fattade i maj 2021 beslut om ”Äldrenämndens riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen”, dnr ÄN 2021-32, senast reviderad mars 2023.

Kontinuerlig översyn och omvärldsbevakning möjliggör en riktlinje som är aktuell och möter behovet av en effektiv, rättssäker och kostnadsmedveten handläggning som grundar sig på evidens och möter medborgarnas behov. Den kompetensutmaningen som finns inom vård och omsorg belyser behovet av att ha aktuella insatser och verksamheter som möter behov på ett effektivt och säkert sätt.

Riktlinjen, tillsammans med delegationsordning, skapar en förutsättning för tydlig, sammanhållen och rättssäker handlägningsprocess.

Aktuell situation och förslag

Social- och omsorgsförvaltningens förslag är att insatsen hemtjänst som utförs av anhörig eller annan särskilt utsedd person, som även i vardagligt tal benämns som anhängvård, och som finns i stycke 3.2 i nuvarande riktlinje, tas bort från riktlinjen från och med 2023-07-01. Pågående biståndsbeslut avslutas när de tidsbegränsade besluten löper ut.

Bakgrunden till förslaget är att socialtjänsten ska enligt socialtjänstlagen hålla sig väl förtrogen med förutsättningarna i kommunen och målgruppens behov. Socialtjänsten ska även följa samhällsutvecklingen och ha insatser som är i samklang med övrig service för medborgare i samhället. Insatser som är effektiva, ändamålsenliga och bidrar till jämlik vård och omsorg.

Insatsen hemtjänst som utförs anhörig faller utanför målbilden med det områdesbaserade arbetet där teamet ska kunna bidra med en helhet för den enskilde.

Förutom att det kommer medföra komplikationer kopplat till omställningen mot områdesbaserad vård och omsorg bedöms insatsen inte bidra till en jämlik vård och omsorg för alla medborgare då flera även kan ha behov av hemsjukvård och hemrehabilitering.

En annan utmaning är att insatsen inte påvisat att den leder till utveckling för den enskilde, utan snarare att det blir en inlåsnings effekt. Regionen har i flera fall avslutat sina insatser och den anhöriga är beroende av inkomsten som uppdraget medför. Det bedöms vara ett stort behov av samskapande med framför allt psykiatrin för att kunna möjliggöra god vård och omsorg för de berörda.

Den nya lag som tillkom 2022, avseende fast omsorgskontakt för personer med omfattande behov av insatser, blir svår att tillämpa eftersom det ska vara en undersköterska som utför uppdraget. De som idag har hemtjänst utförd av anhörig har inte denna möjlighet då de inte har den professionen i sin vardag, men har stora behov av sammanhållande insatser.

Bedömningen är att samhällsutvecklingen lett till att det idag finns en större variation och kompetens inom hemtjänsten som kan möta behov av språk- och kulturkompetens, varför behov av denna insats inte lägre är berättigad. Både i de avtal och verksamhetsuppdrag som äldregruppen har gällande områdesbaserade vård och omsorg i hemmet har alla utförare krav på sig att tillhandahålla personal med rätt utbildning och kompetens i utförandet, något som kan vara svårt för anhöriga att tillhandahålla.

Både nationellt och på regional nivå har fokus på välfärdsbrott och oegentligheter blivit uppmärksammat.

Biståndsbedömare vittnar om att det är svårt med behovsutredning. Det kan vara oklart om man som brukare alltid vill att anhörig utför och att det finns en risk i att anhörigas behov av anställning går före brukarens behov insatser.

Av nuvarande riktlinje framgår det att det endast är den kommunala utföraren Leanlink som får verkställa insatsen efter biståndsbeslut. I den områdesbaserade vården och omsorgen, där den kommunala utföraren Leanlink företrädesvis har ansvar i tre områden, innebär detta ett problem då en del personer som är beviljade insatsen hemtjänst som utförs av anhörig eller annan särskilt utsedd person, även har mobilt trygghetslarm. Hantering av detta mobila trygghetslarm kan i nuvarande verksamhetssystem endast kopplas till den utförare som utför andra insatser, i detta fall Leanlink. Leanlink kommer inte kunna uppfylla kravet om att besvara larmet inom avtalad tid, 20 minuter i tätort och 40 minuter på landsbygd, då de inte finns i hela kommunen.

Vid omvärldsbevakning med andra kommuner i Sverige framgår att insatspaletten ser olika i ut och att vissa kommuner redan på 90-talet tagit bort insatsen.

Norrköpings kommun har på senare år tagit bort insatsen med hänvisning till att det är en dyr insats och inte bidrar till jämlik omsorg.

Nuläge

Det är 23 personer som omfattas av förändringen och som är beviljade insatsen idag. De har idag tidsbegränsade beslut som kommer kvarstå under beviljad tid. Individuell uppföljning kommer att ske i samtliga ärenden i samband med att nuvarande beslut löper ut, så att individernas behov tillgodoses på annat sätt såsom hemtjänst, dagverksamhet, växelvård eller särskilt boende.

Bedömning och förslag till justering av riktlinje

Social- och omsorgsförvaltningens sammantagna bedömning och förslag är att insatsen hemtjänst som utförs av anhörig eller annan särskilt utsedd person, som även i vardagligt tal benämns som anhörigvård, och som finns i stycke 3.2 i nuvarande riktlinje, tas bort från riktlinjen från och med 2023-07-01. Pågående biståndsbeslut avslutas när de tidsbegränsade besluten löper ut.

Text som tas bort från riktlinjen:

3.2 Hemtjänst som utförs av anhörig eller annan särskilt utsedd person

För att ta ställning till behovet ska den enskilde ha provat hemtjänst och behovet ska inte kunna tillgodoses på särskilt boende. Enligt avtal har utföraren ett ansvar att tillhandahålla personal som har språk- och kulturkompetens för de grupper som finns i området. Behovet av insats i tid och omfattning prövas och bedöms på samma sätt som för annan hemtjänst.

Anhöriganställning får inte ersätta närståendepenning från Försäkringskassan.

Anhörig kan inte anställas för mer än 48 timmar per vecka.

Insatsen kan bara utföras av Leanlink.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnad för insatsen är för 2022 ca 14,7 miljoner, varav ca 2,7 miljoner är kostnad för insats till personer över 65 år och 12 miljoner för personer under 65 år.

Samtliga kostnader hanteras inom ramen för äldrenämnden budget då insatsen räknas som hemtjänst.

Uppföljning av pågående ärenden kan leda att nya insatser kan komma att påtalas. Dock finns inga underlag i nuläget.

Kommunala mål

Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

I Linköping ges snabb, tillgänglig och korrekt service genom digitala lösningar. Företagens situation underlättas genom effektiva och förutsebara regler. Vård- och omsorgstjänster ges utifrån en helhetssyn på den enskilde. Alla Linköpingsbor kan åldras med värdighet där kommunen tillgodoser dem med störst behov. I Linköping finns många alternativ som individen själv väljer mellan. Det civila samhället är en naturlig samarbetspartner i att skapa fler kontaktytor och ge ett bättre stöd till individen med fokus på närhet och gemenskap. Kommunens välfärdstjänster kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet oavsett utförare.

Kostnadseffektiv verksamhet

Linköpings kommuns verksamhet såväl inom kommunen som hos privata utförare är kostnadseffektiv och möter i hög utsträckning målgruppens behov.

Kommunens verksamheter utvecklas ständigt genom prioriteringar, effektiviseringar och förnyelse för att säkerställa fortsatt kostnadseffektivitet

Jämställdhet

Äldreomsorgens verksamhet berör både äldre män och kvinnor, och samma förutsättningar gäller för både män och kvinnor.

Uppföljning och utvärdering

Hemtjänstens insatser följs regelbundet upp både genom individ- och avtalsuppföljningar.

Samtliga brukare som idag är beviljade insatsen kommer att följas upp i god tid innan beslutet går ut för att tillförsäkra nya insatser.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Förhandling enligt MBL § 11 har skett.

Social- och omsorgsförvaltningen

Susanna Lundstedt

Beslutet skickas till:
Henrik Edin, Attendo
Lukas Löfstrand, Vardaga
Sofia Sjöholm, Leanlink
Lise-Lotte Ardell, Leanlink
Ellinor Lissledal, Bräcke diakoni
Erika Kardell, ekonom